

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

دانشکده اصول‌الدین قم
گروه: علوم قرآن و حدیث
پایان‌نامه کارشناسی ارشد

موضوع:
مهدویت و جهانی‌سازی

استاد راهنما:
حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی

استاد مشاور:
دکتر سید محمود طیب‌حسینی

نگارش:
روح‌الله شیریان مهشاد

سال تحصیلی: 1386

نیمسال دوم:

قسم: علوم القرآن و الحديث
رساله ماجستير

عنوانها:

المهدويه و العولمه

الاستاذ المشرف

سماحه الشيخ الدكتور محمد على الرضائى الاصفهانى

الاستاذ المشاور:

الدكتور السيد محمود الطيب الحسينى

اعداد:

روح الله شيريان مهشاد

السنة

1386 هـ . ش

تقدیر و تشکر

قبل از هر چیز گرامی می‌داریم نام و یاد مجاهد فقید حضرت علامه عسگری رحمه‌الله علیه بینانگذار دانشکده اصول الدین که زحمات الصانہ‌اشان را جهت تربیت شاگردان معارف اهل بیت علیهم السلام شاهد بودیم.

همچنین برای روح مقدس حضرت آیه ... معرفت رحمه‌الله علیه از درگاه خداوند متعال مغفرت و رضوان الهی مسألت دارم، استاد گراتقدر و بی‌نظیری که به عنوان استاد راهنمای این پایان‌نامه قبول زحمت فرموده بودند اما حادثه ناگوار در گذشت ایشان دستمانرا را از دامن برکت علمشان کوتاه نمود.

همچنین قدردانی و تشکر می‌کنم از زحمات اساتید فاضل حضرت حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد علی رضایی اصفهانی در مقام استاد راهنما و جناب آقای دکتر سید محمود طیب حسینی در مقام استاد مشاور که اشارات و راهنمایی‌های هر دو بزرگوار در رفع نواقص کار نقش اساسی و اصلی را ایفا نمود.

در پایان از همسر گرامی‌ام که با صبوری در این مدت تحمل زحمت نمود بی‌نهایت سپاس گزارم.

«واخر دعوانا ان الحمد لله ربّ العالمین».

تقدیم به:

نوشته حاضر را که با هدف ادای وظیفه به ساحت مبارک و مقدس حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) تهیه گردیده است تقدیم می دارم به شفیعه یوم جزاء، ام الائمه، سرور قلب پیامبر (صلی الله علیه و اله) سرور زنان عالم حضرت فاطمه الزهرا علیها السلام با این امید که از شفاعت و نظر کریمانه اش در دنیا و آخر بهره مند باشیم. ان شاء الله.

چکیده پایان نامه:

در این پایان‌نامه جهانی سازی و حکومت جهانی از منظر غرب و مهدویت مورد بررسی قرار گرفته است. به همین منظور در ابتدا به بررسی نجات بخشی از منظر ادیان پیشین پرداخته شده است تا از این رهگذر ضمن بررسی پیشینه حکومت جهانی الهی در سراسر جهان بر آمادگی جهان امروز برای ظهور چنین حکومتی تأکید گردد. سپس به سراغ قرآن کریم رفته تا از منظر آخرین کتاب آسمانی که برای بشریت و هدایت او نازل شده موضوع پایان جهان بررسی شود معلوم گردد که در ادامه سیر گفته‌ها و کتابهای پیامبران پیشین، قرآن کریم نیز حکومت صالحان و دین الهی بر سراسر جهان را فرجام جهان عنوان می‌نماید و احادیث پیامبر صلی الله علیه و اله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام نیز مؤید این مطلب است. در ادامه ضمن معرفی جهانی سازی غربی و پیشینه آن به بحث مبانی فکری آن پرداخته شده است در قسمت موضوعاتی چون اومانیسیم، لیبرالیسم پرداخته شده است در پایان موضوع جهانی سازی مهدوی، مبانی فکری و نظری آن و ویژگی‌های حکومت جهانی حضرت مهدی و عجل الله تعالی فرجه الشریف عنوان شده است.

کلید واژه‌ها: مهدویت، جهانی سازی، غرب، اومانیسیم، لیبرالیسم، سکولاریسم، حکومت صالحان،

عدالت

Abstract

In the present study, as the title demonstrates, the universalizing and universal government on the view of the West and Mahdaviyya are studied. So, at first, the salvation from the point of view of the past religions is studied in order to have a glance at the background of the divine universal government as well as underline the necessity of today world's readiness for such government. Then, reading the Holy Quran as the last heaven book descended into the human to guide him, it was cleared that this book like the previous prophets' books says that the end of the word will be in the hands of the righteous men with a divine religion all over the world. The narrations reported from the holy Prophet and Imams (p.b.u.h.) support this theory as well. In the next step, introducing the western universalizing and its history, its intellectual principles are regarded, containing subjects such as **Omanism** and Liberalism. Finally, the issues Mahdavid universalizing, its intellectual and theoretical principles and the features of the universal government of Imam Mahdī (p.b.u.h.) are considered.

Keywords: Mahdaviyya, universalizing, west, **Omanism**, Liberalism, Secularism, government, justify.

فهرست مطالب

عناوین

صفحه

ق فصل اول: کلیات

- 1 - تبیین مسأله 2
- 2 - اهداف پژوهش 3
- 3 - سوالات پژوهش 4
- 4 - فرضیه‌های پژوهش 4
- 5 - پیشینه پژوهش 5
- 6 - ضرورت تحقیق 6
- 7 - روش تحقیق 7

ق فصل دوم: مهدویت

- مفهوم شناسی مهدویت 9
- الف - مهدویت در ادیان توحیدی 11
- 1 - نجات بخش در دین زرتشت 11
- فرجام جهان از دیدگاه دین زرتشت 15
- 2 - نجات بخش و انتظار موعود در دین یهود 20
- 3 - نجات بخش در دین مسیحیت 25
- جهان قبل و مقارن ظهور مسیح 26
- جهان پس از ظهور مسیح 27
- نتیجه گیری 28
- ب) مهدویت در قرآن کریم 29
- 1 - بررسی آیه مبارکه 33 سوره توبه 31
- نتیجه گیری 38
- 2 - بررسی آیه مبارکه 105 سوره انبیاء 35
- نتیجه گیری 38

- 3- بررسی آیه مبارکه 55 سوره نور 40
- نتیجه‌گیری 50
- 4- بررسی آیه مبارکه 5 سوره قصص 51

q فصل سوم: جهانی‌سازی و جهانی شدن

- مقدمه 58
- 1- تعریف جهانی‌سازی و جهانی شدن 59
- محورها و عناصر مشترک تعاریف مختلف جهانی‌سازی 62
- تعاریف جهانی‌سازی و جهانی شدن 64
- تحلیل و جمع‌بندی 69
- 2- تاریخچه جهانی‌سازی 71
- 3- فرآیند جهانی‌سازی 77
- بررسی 79

q فصل چهارم: بررسی تطبیقی جهانی‌سازی مهدوی و جهانی‌سازی غربی

- الف) مبانی فکری و فلسفی جهانی‌سازی غربی 81
- 1- اومانیزم 81
- اصول فکری اومانیزم 86
- 1- محوریت انسان (در برابر خدامحوری) 86
- 2- تأکید بر آزادی و اختیار انسان 87
- 3- اعتقاد به توانایی فوق‌العاده عقل انسان 88
- 4- طبیعت‌گرایی 88
- 5- مدارا 90
- 2- لیبرالیسم 92
- اصول لیبرالیسم 96
- 1- آزادی 96
- 2- فردگرایی 99
- 3- تساهل و تسامح 101
- 4- سکولاریسم 105

119	ب) مبانی جهانی سازی مهدوی
119	- مبانی فکری حکومت جهانی مهدوی
119	1 - فطرت‌گرایی
122	2 - اعتقاد به فرجام هستی (معاد)
123	3 - کرامت انسانی
125	ج) ویژگی‌های حکومت جهانی حضرت مهدی (علیه‌السلام)
125	1 - احیاء دین و قرآن و حکومت دین در سراسر جهان
127	2 - برقراری عدالت جهانی
129	3 - برقراری امنیت و صلح جهانی
132	4 - کمال عقل بشری و گسترش علم
134	5 - رفاه اقتصادی
135	1 - 5 - استخراج و تقسیم گنج‌های زمین بین مردم
136	2 - 5 - فراوانی نعمت و آبادی زمین
138	6 - بهداشت و سلامت همگانی
140	نتیجه‌گیری
145	کتابنامه

فصل اول

کلیات

1 - تبیین مسأله:

مهدویت از اصلی‌ترین شاخصه‌های شیعه در عصر حاضر است و همواره نقش اسلام را در عمل خواهان بوده است. این نهاد بر خلاف عده‌ای که نقش اسلام را پایان یافته و متعلق به 1400 سال قبل می‌دانند، آن را متعلق به زمان حال و آینده می‌داند.

گسترش فرهنگ مهدویت باعث ایجاد سنگر مقاومت وسیعی برای مسلمانان در برابر تهدیدات مستکبران جهانی است. از سویی، عقیده به مهدویت سرحدّ دیگر عقاید اسلام بوده که با گسترش و بسط آن؛

اولاً: گسترش دیگر عقاید اسلام در سطح جهانی محقق خواهد شد.

ثانیاً: مصونیت معرفتی در سطح جامعه اسلامی در برابر تهدیدات اندیشه‌های ضد شیعی و ضد

اسلامی به وجود می‌آید.

همچنین مهدویت پاسخی در برابر انتظارات امروز جهان از اسلام است. این تحقیق در نظر دارد با بررسی ابعاد گوناگون موضوع مهدویت مانند بررسی این عقیده از منظر دیگر ادیان، بررسی آن از دیدگاه قرآن کریم و احادیث و روایات در کنار مراجعه به تفاسیر شمای کلی از آن بدست دهد.

همچنین با بررسی موضوع جهانی سازی بعنوان یکی از اصلی ترین جریانات سیاسی جهان امروز که بسیاری از حوزه های زندگی بشر را در عصر حاضر تحت تأثیر قرار داده و مدعی حکومت جهانی سرمایه داری و لیبرال دموکراسی است آنرا به چالش کشیده و با مقایسه ای بین دیدگاه جهان سازی غربی و آمریکایی با جهانی سازی مهدوی موضع اسلام در این زمینه را مشخص سازد.

2 - اهداف پژوهش:

- 1- بررسی ابعاد گوناگون موضوع مهدویت (از منظر ادیان، قرآن کریم روایات، تفاسیر)
- 2- بررسی ابعاد گوناگون موضوع جهانی سازی غربی و آمریکایی
- 3- مقایسه بین دیدگاهها و اهداف جهانی سازی مهدوی و جهانی سازی غربی و آمریکایی انجام و نتایج آنها.

3 - سوالات پژوهش:

سوال اصلی:

1- ماهیت جهانی سازی غربی و امریکایی چیست؟ و چه ارتباطی با جهانی سازی مهدویت دارد؟

سؤال فرعی:

2- پاسخ قرآن کریم به جهانی سازی چه می باشد؟

3- تضادهای جهانی سازی غربی و امریکایی با جهانی سازی مهدوی در چیست؟

4 - فرضیه های پژوهش:

موضوع جهانی شدن بدلیل پیشرفت ارتباطات یک مسأله غیر قابل انکار است و به طور طبیعی به

یک دهکده جهانی تبدیل کرده است و به نظر می رسد این موضوع بصورت یک نیاز بشری رخ می نماید

اما آنچه به اسم جهانی سازی از سوی قدرت های شیطانی جهان بعنوان یک پروژه در حال وقوع و در

واقع هدایت است هرگز پاسخ گوی نیازهای واقعی انسان نیست و نمی تواند انسان را به سر منزل مقصود

برساند.

1- پاسخ قرآن کریم در مقابل این نیاز بشری یعنی ایجاد حکومت و وحدت یکپارچه جهانی، موضوع مهدویت است.

2- ماهیت جهانی سازی اسلام بر اساس حضور حجت خدا و به کمال رساندن همه خلایق است اما ماهیت جهانی سازی غربی در عصر حاضر کسب قدرت برای ثروت بیشتر و کسب ثروت برای قدرت بیشتر است که در اختیار قدرتهای امپریالیستی جهان قرار گیرد و به پایمالی حقوق مظلومان و مستضعفان منجر می شود.

5 - پیشینه پژوهش:

اگر چه موضوع جهانی سازی خود یک موضوع جدید بوده و تا سال های پایانی قرن بیستم شمار تألیفات در این زمینه انبوه نیست اما بدلیل قرابت این موضوع با موضوع مهدویت و اهمیت بین نسبت میان این دو، در چند سال اخیر مقالات بسیاری با پرداختن به موضوع بررسی مهدویت و جهانی سازی در نشریات کشور منتشر شده است از جمله:

1- جهانی سازی، پایان تاریخ و محدودیت؛ حسن رحیم پور ازغدی، نشریه موعود شماره 38

2- مهدویت و پایان جهانی سازی؛ مهدی صولی، نشریه شما شماره 381

3- جهانی سازی بر اساس تعالیم الهی - روزنامه جمهوری 86/7/19

4- جهانی سازی اسلام؛ آکسفورد؛ ترجمه احد مرجانی نژاد؛ نشریه غرب در آینه فرهنگ شماره 23.

5- جهانی سازی و امت اسلامی، محمد علی تسخیری - روزنامه ایران 82/2/30.

6- جهانی سازی و جهان اسلام؛ احمد بارگاهی، روزنامه جوان 83/9/8

7- حکومت جهانی مهدوی یا جهانی سازی شیطانی؛ گفت‌وگو با محمد هادی همایون؛ سیاست روز

84/12/22

8- تاریخ و مبانی فکری و فلسفی جهانی سازی غربی، آمریکا و اسلام، مرتضی شیرودی.

فصلنامه مطالعات منطقه‌ای سال چهارم پائیز 1382

و.....

با این وجود کتاب‌های کمی با این موضوع به چاپ رسیده است از جمله کتاب جهانی سازی مهدوی و

جهانی سازی غربی تألیف محمد حکیمی که از سوی انتشارات دلیل ما به چاپ رسیده است.

ضرورت تحقیق:

از آنجا که موضوع جهانی سازی و جهانی شدن بصورت یک هجمه در حال تغییر چهره جهان و تغییر

سرنوشت دنیاست ضروری است پاسخ اسلام و موضع آن در این موضوع کاملاً تبیین و معرفی گردد زیرا با تبیین

موضع اسلام در این زمینه و بدست دادن معیاری مشخص و الهی در زمینه تشکیل حکومت واحد جهانی تنویر افکار عمومی چهره ظالمانه و جنایتکارانه طرفداران و اجراءکنندگان جهانی ساز بیش از پیش مشخص شده و راه را برای مقابله با آن هموارتر می‌سازد.

روش تحقیق:

این تحقیق براساس روش کتابخانه‌ای بوده و بصورت تطبیقی صورت می‌پذیرد.

فصل دوم

مهدویت

مفهوم‌شناسی مهدویت:

مهدویت از لحاظ لغوی از ریشه «هدی» و مصدر صناعی از کلمه «مهدی» به معنای «مهدی‌بودن» است. واژه هدی از پرکاربردترین واژه‌های قرآن کریم بوده به گونه‌ای که کلمه «هدی» 85 و کلمه «یهدی» 73 بار در قرآن کریم به کار رفته است. «هدی» «بفتح اول و ضم آن» هدایت بمعنی ارشاد و راهنمایی است از روی لطف و خیرخواهی در صحاح و قاموس در معنی «هدی» «بضمّ اول» گفته: «الهدی الرشد و الدلاله» یعنی هدی معنی هدایت یافتن و هدایت کردناست ولی دیگران فقط دلالت گفته‌اند. در مجمع گفته: هدایت در لغت بمعنی ارشاد و دلالت بر شیء است بقول راغب آن دلالت و راهنمایی از روی لطف است و در باره «فاهدوهم الی صراط الجحیم» و غیر آن گوید بر سبیل تحکم است.¹

همچنین لغت‌شناسان معنای هدایت را نقیض معنای ضلالت دانسته‌اند خلیل فراهیدی در این باره آورده است: الهدی: نقیض المضلاله همچنین معنای تبیین را هم در آن لحاظ می‌نماید «هدیت لک،

1. مرشی، سید علی اکبر، قاموس قرآن، دارالکتب الاسلامیه، تهران، 1371 ش ج 7، ص 145

أى: بینت لك، و بها نزلت، «أفلم يهدلهم طه / 128»¹ واژه‌های هدی که به معنی قربانی مخصوص کعبه و بیت‌الله الحرام و هدیه که لطف و مرحمتی است که از کسی به کسی دیگر می‌رسد نیز از همین ریشه‌اند که در معنای آنها لطف و احترام محتوای اصلی کلمه را تشکیل می‌دهد.

واژه مهدی همانگونه که اشاره شد از ریشه هدی است در کتاب مجمع‌البحرین ذیل معنای مهدی آمده است: المهدی کسی است که خداوند او را بسوی حق هدایت نموده است و المهدی نام قائم آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) است همان کسیکه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به آمدنش در آخر زمان بشارت داد و فرموده زمین را پر از قسط و عدل می‌نماید همانگونه که از ظلم و جور پر شده است. او کسی که به همراه حضرت عیسی (ع) در قسطنطنیه حاضر می‌شود و حکمران عرب و عجم شده و دجال را به قتل می‌رساند. او محمد بن الحسن العسگری بن علی الهادی بن محمد الجواد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی‌طالب زوج البتول و ابن عجم الرسول است. مخالف و موافق به ظهورش بوسیله اخبار متواتر اقرار دارند.² همچنین نام مهدی از اسامی پرکاربرد در تاریخ اسلام است که بسیاری از اشخاص مشهور تاریخ اسلام به این نام نامیده شده‌اند.³ و مهدویت در اصطلاح ما اعتقاد به ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و پایبندی به لوازم این اعتقاد را گویند که از جمله اعتقادات اصولی مذهب شیعه اثنی عشری و همان پدید آمدن

1. فراهیدی خلیل بن احمد، کتاب العین، انتشارات هجرت، قم، 1410 ق ج 4 ص 78

2. طریحی، فخرالدین، مجمع‌البحرین، ناشر کتابفروشی مرتضوی، تهران، 1375 ج 1، ص 476

3. ابن منظور، محمد بن سکر، لسان العرب، دار صار، بیروت 1414، ق ج 15، ص 353.